

Özel Eğitimde Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Examining Teachers' Opinions on Inclusion Practices in Special Education

ÖZET

Bu çalışmada, özel eğitimde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi ve bu alanda ne gibi uygulamalar yapıldığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, İstanbul'un çeşitli ilçelerindeki özel eğitim kurumlarında görev yapan 10 özel eğitim öğretmeni dahil edilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Verilerin toplanmasında nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniğinin yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından literatür incelenerek geliştirilmiştir. Verilerin deşifre edilmesinin ardından betimsel ve içerik analizi stratejisi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların kaynaştırma eğitimini özel gereksinimli öğrencilerin normal akranlarıyla bir araya gelerek en az kısıtlayıcı eğitim ortamında eğitim almaları olarak tanımladığını ve bireyselleştirilmiş eğitim planlarının önemini vurguladığını göstermektedir. Kaynaştırma eğitiminin öğrenci merkezli bir yaklaşımla gerçekleştirildiği ve her öğrencinin potansiyelini maksimize etmeyi hedeflediği belirtilmiştir. Ayrıca, kaynaştırma eğitiminin öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimini desteklediği ve toplumsal farkındalığı artırdığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte, kaynaştırma sınıflarında karşılaşılan zorluklar arasında akran zorbalığı, fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunları ve psikolojik-sosyal destek eksikliği gibi çeşitli konuların öne çıktığı görülmüştür. Bu zorlukların üstesinden gelmek için daha etkili önlemler alınması ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Özel Eğitim, Öğretmen Görüşleri, Nitel Araştırma

ABSTRACT

This study aimed to determine the opinions of teachers regarding inclusive education in special education and to investigate what practices are carried out in this field. The research was conducted with the phenomenology model, one of the qualitative research methods. 10 special education teachers working in private education institutions in various districts of Istanbul were included in the research. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was preferred in determining the participants. A semi-structured interview form of the interview technique, one of the qualitative data collection techniques, was used to collect the data. The semi-structured interview form was developed by the researcher by reviewing the literature. After deciphering the data, it was analyzed using a descriptive and content analysis strategy. Research results show that participants define inclusive education as students with special needs coming together with their normal peers and receiving education in the least restrictive educational environment and emphasize the importance of individualized education plans. It has been stated that inclusive education is carried out with a student-centered approach and aims to maximize the potential of each student. Additionally, it has been emphasized that inclusive education supports the social and emotional development of students and increases social awareness. However, it has been observed that various issues such as peer bullying, physical and educational fitness problems, and lack of psychological-social support stand out among the difficulties encountered in inclusive classrooms. It was concluded that more effective measures should be taken and inclusive education practices should be developed to overcome these difficulties.

Keywords: Inclusive Education, Special Education, Teacher Opinions, Qualitative Research

GİRİŞ

Eğitim sadece normal gelişimsel özelliklere sahip bireyleri değil aynı zamanda özel gereksinimli bireyleri de kapsamaktadır (Şengün, 2022). Özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçları, normal akranlarıyla birlikte eğitim alabilecekleri özel eğitim ortamları veya genel eğitim ortamlarında karşılanır (Odluyurt, 2012). Özel eğitim, bireylerin bireysel farklılıklarına ve özel gereksinimlerine uygun eğitim ortamları ve programları sunmayı

Serbil Candan ¹
Nurgül Kalkan ²
Aşlı Gürsoy ³
Burcu Büke Felek ⁴
Derya Safi ⁵

How to Cite This Article

Candan, S., Kalka, N., Gürsoy, A.,
Büke Felek, B. & Safi, D. (2024).
“Özel Eğitimde Kaynaştırma
Uygulamalarına Yönelik Öğretmen
Görüşlerinin İncelenmesi”
International Social Sciences
Studies Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:10, Issue:6; pp:1011-
1023. DOI:
<https://doi.org/10.5281/zenodo.12592739>

Arrival: 03 May 2024
Published: 29 June 2024

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

¹ Öğretmen., MEB, Samsun, ORCID: 0009-0009-9727-9565

² Öğretmen., MEB, Samsun, ORCID: 0009-0002-1972-991X

³ Öğretmen., MEB, Samsun, ORCID: 0009-0003-3169-4359

⁴ Öğretmen., MEB, Samsun, ORCID: 0009-0009-7150-5392

⁵ Öğretmen., MEB, Samsun, ORCID: 0000-0001-6129-8646

hedefleyen bir eğitim alanıdır (Ainscow, 2007). Özel eğitim kurumlarında öğrenim gören özel gereksinimli öğrenciler, normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamda eğitim alırlar. Bu ortamlarda, özel gereksinimli bireyler için gerekli destekleyici eğitim hizmetleri sağlanır ve onların, normal gelişim düzeyindeki akranlarıyla birlikte eğitim almaları sağlanır. Bu tür eğitim uygulamaları "kaynaştırma eğitimi" olarak adlandırılır (Gözün ve Yıkış, 2004; Rief ve Heimburge, 2006; Verma, 2019). Bu bağlamda, kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitim almasını sağlayan bir uygulamadır. Kaynaştırma eğitimi, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini artırma, kendilerine güven duyma ve akademik başarılarını geliştirme gibi birçok avantaj sunmaktadır (Ainscow, 2007). Kaynaştırma eğitimi, sadece özel gereksinimli öğrenciler için değil, aynı zamanda genel eğitim sınıflarındaki tüm öğrenciler için çeşitli faydalar sunar. Özel gereksinimli öğrenciler açısından bakıldığında, kaynaştırma eğitimi, bu öğrencilerin normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim almalarını sağlayarak sosyal etkileşimlerini artırır. Bu durum, öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesine ve toplumsal hayata daha iyi uyum sağlamalarına yardımcı olur (Lipsky ve Gartner, 1996). Ayrıca, kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır ve onları daha bağımsız bireyler olmaya teşvik eder (Hunt ve Goetz, 1997). Kaynaştırma eğitimi, genel eğitim sınıflarındaki diğer öğrenciler için de önemlidir. Bu öğrenciler, farklılıklarla birlikte yaşama ve çalışma becerilerini geliştirir, empati kurma ve hoşgörü gösterme gibi sosyal becerilerini artırır. Kaynaştırma uygulamaları, tüm öğrenciler için daha kapsayıcı ve hoşgörülü bir öğrenme ortamı yaratır (Salisbury, 2006). Ayrıca, kaynaştırma eğitimi, öğretmenlerin ve öğrencilerin çeşitli öğretim yöntemleri ve stratejileri konusunda daha esnek ve yaratıcı olmalarını teşvik eder.

Bununla birlikte, kaynaştırma uygulamalarının başarısı, büyük ölçüde öğretmenlerin bu konudaki bilgi, beceri ve tutumlarına bağlıdır (Avramidis ve Norwich, 2002). Kaynaştırma uygulamalarının başarısı büyük ölçüde öğretmenlerin bu süreçteki rolüne bağlıdır. Öğretmenler, kaynaştırma sınıflarında hem özel gereksinimli öğrencilerin hem de diğer öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli öğretim stratejileri ve yöntemleri kullanmak zorundadır. Öğretmenlerin bu konudaki bilgi ve becerileri, kaynaştırma uygulamalarının etkinliğini belirleyen en önemli faktörlerden biridir (Friend ve Bursuck, 2009). Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki tutumları ve inançları da bu sürecin başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Araştırmalar, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki olumlu tutumlarının, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını artırdığını göstermektedir (Jordan, Schwartz, ve McGhie-Richmond, 2009). Bu nedenle, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerini artırmak için sürekli mesleki gelişim fırsatları sunulmalıdır. Kaynaştırma uygulamaları üzerine yapılan araştırmalar, bu uygulamaların çeşitli yönlerini incelemiştir. Örneğin, Avramidis ve Norwich (2002) tarafından yapılan bir literatür taraması, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki tutumlarını incelemiş ve bu tutumların genellikle olumlu olduğunu, ancak öğretmenlerin yeterli destek ve kaynaklara ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur. Scruggs ve Mastropieri (1996) tarafından yapılan bir diğer çalışma, kaynaştırma sınıflarındaki öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli öğretim stratejileri kullanmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu stratejiler arasında farklılaştırılmış öğretim, işbirlikli öğrenme ve bireyselleştirilmiş eğitim programları (IEP'ler) bulunmaktadır. Çalışma, öğretmenlerin bu stratejileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için yeterli eğitim ve destek almalarının önemine dikkat çekmiştir. Bir başka önemli çalışma, kaynaştırma eğitiminin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Kalambouka, Farrell, Dyson ve Kaplan (2007) tarafından yapılan meta-analiz, kaynaştırma eğitiminin, genel olarak, özel gereksinimli öğrencilerin akademik başarılarını artırdığını, ancak bu etkinin büyük ölçüde öğretmenlerin bilgi ve becerilerine bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, çalışma, kaynaştırma eğitiminin genel eğitim sınıflarındaki diğer öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığını göstermiştir. Sonuç olarak, kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrenciler için önemli avantajlar sunan bir uygulamadır. Ancak, bu uygulamaların başarısı büyük ölçüde öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumlarına bağlıdır. Öğretmenlerin, kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve bu süreçte edindikleri deneyimler, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (Friend ve Bursuck, 2009). Dolayısıyla, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi, bu alandaki uygulamaların geliştirilmesi ve iyileştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, özel eğitimde kaynaştırma uygulamalarına yönelik öğretmen görüşlerini incelemektir. Bu kapsamda, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi düzeyleri, karşılaştıkları zorluklar, bu zorluklarla başa çıkma stratejileri ve kaynaştırma uygulamalarına yönelik genel tutumları değerlendirilecektir. Elde edilen bulgular, kaynaştırma eğitiminin daha etkili ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için öneriler sunacaktır. Bu temel amaca dayanarak, araştırmada incelenecek sorular aşağıda sıralanmıştır.

- Öğretmenler, kaynaştırma eğitiminin ne olduğunu nasıl tanımlamaktadır?
- Öğretmenler, kaynaştırma eğitiminde genellikle ne tür uygulamalar yapmaktadır?
- Kaynaştırma eğitiminin, özel gereksinimli öğrenciler için sunduğu avantajlar nelerdir?

- Öğretmenler, kaynaştırma sınıflarında karşılaştıkları en büyük zorlukları nasıl tanımlamaktadır?
- Kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Bu araştırma, kaynaştırma eğitime yönelik öğretmen görüşlerini derinlemesine inceleyerek, bu alandaki uygulamaların daha etkili ve verimli hale getirilmesi için değerli veriler sunmaktadır. Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, kullandıkları stratejiler ve geliştirilmesi gereken alanlar hakkında elde edilecek bilgiler, kaynaştırma eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik somut adımlar atılmasına olanak sağlayacaktır. Sonuç olarak, bu çalışma, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim haklarının daha iyi korunmasına ve eğitim sisteminin daha kapsayıcı bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, özel eğitimde kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi ve bu alanda ne gibi uygulamalar yapıldığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, araştırmacının bir araç olduğu, doğal bir ortamda birden fazla yöntem kullanan tümevarımsal ve tümdengelimli bir akıl yürütme yoludur (Creswell, 2012). Nitel araştırmalarla, araştırmacılar insanların zihinlerinde oluşturdukları kavramları yorumlayarak anlamlandırmaya çalışırlar (Merriam, 2013). Nitel araştırma yöntemi, bu çalışmada tercih edilmiştir çünkü öğretmenlerin kaynaştırma eğitime dair bireysel deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını derinlemesine anlamak hedeflenmiştir. Nitel yöntem, bu tür derinlemesine ve zengin veri toplama süreci için uygun bir zemin sağlar. Özellikle, öğretmenlerin görüş ve deneyimlerinin detaylı olarak incelenmesi ve yorumlanması, sayısal verilerle elde edilemeyecek nitelikte içgörüler sunar. Araştırmada olgu bilim modeli kullanılmıştır. Olgu bilimi, belirli bir fenomen veya olgu hakkında derinlemesine bilgi edinmeyi amaçlayan bir nitel araştırma modelidir (Kocabıyık, 2016). Bu model, katılımcıların yaşantılarını ve deneyimlerini derinlemesine anlamayı hedefler. Bu çalışmada olgu bilim modelinin tercih edilmesinin nedeni, özel eğitimde kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmenlerin bireysel deneyim ve görüşlerini detaylı bir şekilde incelemeye olanak tanınmasıdır. Bu sayede, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına dair içgörülerine ve bu alandaki pratiklere yönelik daha derinlemesine bir anlayış geliştirilebilmiştir. Olgu bilim modeli, öğretmenlerin bireysel ve profesyonel deneyimlerinin zenginliğini ve karmaşıklığını ortaya koymada etkili bir yaklaşımdır (Creswell, 2012). Bu model sayesinde, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki tutumları, karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukları aşma stratejileri detaylı bir biçimde ortaya konulabilmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya, İstanbul'un çeşitli ilçelerindeki özel eğitim kurumlarında görev yapan 10 özel eğitim öğretmeni dahil edilmiştir. Katılımcılar, İstanbul'un farklı ilçelerinde yer alan özel eğitim okullarından seçilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri, belirli bir amaç doğrultusunda en uygun bilgi kaynağını seçmeye yönelik stratejiler sunar. Ölçüt örnekleme yöntemi ise belirli kriterlere veya ölçütlere dayalı olarak katılımcıların seçilmesini sağlar (Yağar ve Dökme, 2018). Bu çalışmada, katılımcıları seçerken şu ölçütler belirlenmiştir:

- ✓ İstanbul'un çeşitli ilçelerindeki özel eğitim kurumlarında görev yapıyor olmak.
- ✓ En az 5 yıllık özel eğitim öğretmenliği deneyimine sahip olmak.
- ✓ Kaynaştırma eğitimi konusunda deneyim sahibi olmak.

Bu ölçütleri sağlayan 10 öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir. Bu sayede, kaynaştırma eğitime dair derinlemesine bilgi ve deneyime sahip olan öğretmenlerin görüşleri toplanarak, çalışmanın amacına uygun veriler elde edilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin bilgiler tablo 1'de sunulmaktadır

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Demografik Değişken	f	%
Cinsiyet		
Kadın	8	80%
Erkek	2	20%
Eğitim Durumu		
Lisans	9	90%
Yüksek lisans	1	10%
Yaş		
30-35 yaş arası	3	30%
36-40 yaş arası	1	10%
45 ve üzeri	6	60%

Mesleki Tecrübe		
10-15 yıl	5	50%
16-20 yıl	3	30%
21-25 yıl	2	20%

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, çoğunluğunu kadın öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların %80'i (8 öğretmen) kadın, %20'si (2 öğretmen) ise erkektir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, büyük bir kısmının lisans mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %90'ı (9 öğretmen) lisans mezunu iken, %10'u (1 öğretmen) yüksek lisans mezunudur. Öğretmenlerin yaş dağılımına göre, %60'ı (6 öğretmen) 45 yaş ve üzeri, %30'u (3 öğretmen) 30-35 yaş arası ve %10'u (1 öğretmen) 36-40 yaş aralığındadır. Bu dağılım, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmının orta yaş ve üzeri olduğunu göstermektedir. Katılımcıların mesleki tecrübe dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin yarısının (5 öğretmen) 10-15 yıl arasında mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir. %30'u (3 öğretmen) 16-20 yıl ve %20'si (2 öğretmen) 21-25 yıl arasında tecrübeye sahiptir. Genel olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri, özel eğitim alanında uzun süre görev yapmış, deneyimli ve eğitimli bireyler olduklarını ortaya koymaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniğinin yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından literatür incelenerek geliştirilen Yarı Yapılandırılmış görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşme formu, Kişisel Bilgi Formu ve araştırmanın amacına ilişkin sorular olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik bilgileri yer alırken, ikinci bölümde kaynaştırma eğitimine ilişkin beş soru yer almaktadır. Araştırmacı tarafından oluşturulan beş soruyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- ✓ Kaynaştırma eğitimi nedir? Kısaca tanımlayabilir misiniz?
- ✓ Kaynaştırma eğitiminde genellikle ne tür uygulamalar yapıyorsunuz?
- ✓ Kaynaştırma eğitiminin, özel gereksinimli öğrenciler için avantajları nelerdir?
- ✓ Kaynaştırma sınıflarında karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdir?
- ✓ Kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için hangi önerilerde bulunabilirsiniz?

Görüşmelere başlamadan önce her katılımcıya çalışmanın amacı, katılımın gönüllülük esası ve kendilerinden elde edilecek verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı konusunda bilgi verilmiştir. Verilerin deşifre edilmesinin ardından betimsel ve içerik analizi stratejisi kullanılarak analiz sürecine geçilmiştir. Araştırmacı tarafından okunan yazılı belgeler arasında birçok kez karşılaşılan benzer ve ortak kavramlar kod listesine yazılmış, ilgi çekici kalıp terimleri ise ayrı bir belgeye kaydedilmiştir. Nitel araştırmanın betimsel analizi, nitel araştırmanın felsefesine uygun olarak katılımcıların dikkat çekici ifadeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların ifadelerinde yer alan kavramların birbiriyle ilişkilendirilmesiyle kategoriler ve temalar oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla katılımcıların ifadelerine doğrudan yer verilmiştir. Öte yandan araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla Miles ve Huberman'ın güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Miles ve Huberman'ın kodlayıcılar arası güvenilirlik formülüne göre, alanında uzman iki farklı araştırmacı verileri analiz edip analiz etmektedir. Bu kodlamalar sonucunda uzmanlar arasında mutabakata varılan ve katılmayan kategoriler belirlenmekte ve iki uzmanın görüşleri arasındaki uyum yüzdesi kodlayıcılar arası güvenilirlik formülü ile belirlenebilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Daha sonra araştırmacı ve nitel araştırma uzmanı ile çalışma yapılmıştır. Nitel araştırma uzmanından tüm verileri kodlaması istenmiş ve kodlayıcılar arasındaki uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Elde edilen anlaşma yüzdesi 0,93'tür. Yüzdenin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve çalışmanın güvenilir olduğu söylenebilir.

BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada toplanan veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Kaynaştırma Eğitiminin Tanımı

Araştırma kapsamında ilk olarak katılımcıların kaynaştırma eğitimi hakkında görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara "Kaynaştırma eğitimi nedir? Kısaca tanımlayabilir misiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlardan hareketle oluşturulan kodlar Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Kaynaştırma Eğitiminin Tanımı Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	f
Kaynaştırma Eğitiminin Tanımı	Normal akranlarla birlikte eğitim	6
	Bireyselleştirilmiş Eğitim ve Destekleyici Hizmetler	3
	Akademik ve Sosyal Entegrasyon	3

Katılımcıların büyük çoğunluğu, kaynaştırma eğitimini farklı gelişim gösteren öğrencilerin (özel gereksinimli, dezavantajlı) normal akranlarıyla birlikte, en az kısıtlayıcı eğitim ortamında normal akranları ile birlikte eğitim alması olarak tanımlamıştır. Bu, kaynaştırma eğitiminin temel amacını yansıtmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu tarafından belirtilmiş olan bu kod kaynaştırma eğitiminin temel bir bileşeni olarak öne çıkmıştır.

- Katılımcı 2: "Dezavantajlı çocukların normal akranlarıyla beraber olması, aynı ortamda eğitim görmesi."
- Katılımcı 4: "Dezavantajlı bireylerin akranları ile birlikte eğitim görmesidir."
- Katılımcı 7: "Özel gereksinimli bireylerin en az kısıtlayıcı eğitim ortamında normal akranlarıyla beraber eğitim almalarını sağlayan eğitim programıdır."

Bununla birlikte, bazı katılımcılar bireyselleştirilmiş eğitim ve destek hizmetlerinin önemini de vurgulamıştır. Bu da kaynaştırma eğitiminin sadece farklı öğrencileri bir araya getirmekten öte, her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun şekilde desteklenmesini de gerektirdiğini göstermektedir. Bu görüşü dile getiren katılımcılar kaynaştırma eğitiminin kişiselleştirilmiş ve destekleyici olması gerektiğini vurgulamaktadır.

- Katılımcı 1: "Özel eğitime ihtiyaç işi olan çocukların, bireyselleştirilmiş eğitim programı ile normal çocuklarla eğitim ve sosyal açıdan tam zamanlı veya yarı zamanlı, aynı eğitim ortamını paylaşması kaynaştırma eğitimidir."
- Katılımcı 5: "Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim aldığı kurumlarda akranları ile sosyalleşip, iletişim kurmasını destekleyen, akademik yönden bireysel eğitim olarak akranlarından farklılık göstermesini en aza indirmeye amaçlayan eğitim türüdür."
- Katılımcı 6: "Özel eğitime gereksinim duyan çocukların, normal gelişim gösteren akranları ile beraber, aynı ortamda destekleyici hizmetler eşliğinde eğitim almaları demektir."

Son olarak, bazı katılımcıları kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla sosyalleşme ve iletişim kurmasını sağladığına dikkat çekmektedir. Kaynaştırma eğitiminin sadece akademik kazanımlar açısından değil, aynı zamanda sosyal gelişme ve beceriler açısından da faydalı olduğu belirtilmektedir. Bu görüşte olan katılımcılar öğrencilerin hem akademik hem de sosyal becerilerini geliştirmek amacıyla kaynaştırma eğitimine dahil edilmesinin önemini vurgulamaktadır. Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmesi ve akademik başarılarını artırması hedeflenmektedir.

- Katılımcı 3: "Akranları ile aynı seviyede olmayan öğrencilerin akranlarıyla aynı ortamda eğitim öğretim alması. Bunun yanında destek sınıfı bazı günler seviyesine göre eğitim almasıdır."
- Katılımcı 4: "Öğrenci akademik olarak özel eğitim alırken resim müzik beden eğitimi gibi derslerde akranları ile birlikte eğitim görür."
- Katılımcı 5: "Kaynaştırma eğitiminde amaç, öğrenciyi eksik yönlerinden destekleyerek hayata karışmasına destek olmaktır."

Bu bulgular katılımcıların kaynaştırma eğitiminin hem bireysel hem de sosyal boyutlarını önemsediklerini ve bu eğitim modelinin öğrencilerin bütüncül gelişimini hedeflediğini göstermektedir.

Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Araştırma kapsamında ikinci olarak katılımcıların kaynaştırma eğitimi uygulamaları görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara "Kaynaştırma eğitiminde genellikle ne tür uygulamalar yapıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlardan hareketle oluşturulan kodlar Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	f
Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	Akademik destek ve bireyselleştirilmiş eğitim planları	4
	Sosyal ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi	4
	Tam zamanlı ve yarı zamanlı kaynaştırma	3

Katılımcıların büyük çoğunluğu, kaynaştırma eğitiminde akademik desteğin ve bireyselleştirilmiş eğitim planlarının önemine dikkat çekmiştir. Bu, kaynaştırma eğitiminde bireysel ihtiyaçların göz önünde bulundurulmasının ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır. Akademik destek ve bireyselleştirilmiş eğitim planları, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre belirlenen ve uygulanan eğitim programlarıdır. Katılımcıların büyük bir kısmı bu uygulamalara dikkat çekmiştir, bu da akademik desteğin kaynaştırma eğitiminde önemli bir yer tuttuğunu ortaya koyar.

- Katılımcı 1: "Akademik olarak çocukları ayırıştırmadan çocuğun eksik alanları tamamlamaya çalışılır."
- Katılımcı 5: "Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin akademik yönlerini destek eğitimle geliştirip..."
- Katılımcı 6: "Sınıf ortamında genellikle tam zamanlı kaynaştırma uygulaması uygulanmaktadır. Akranlarına nispeten akademik olarak yeri olan öğrenciler için, sınıf içerisinde anlatılan konunun en basit hali anlatılmaktadır..."
- Katılımcı 8: "Kaynaştırma eğitimi sürecinde öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim planının yapılmasına, eğitim ortamının öğrencinin ihtiyaçlarına yönelik düzenlenmesine..."

Katılımcılar, kaynaştırma eğitiminde sosyal ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine büyük önem vermektedir. Bu uygulamalar, öğrencilerin sosyal uyumunu artırmak ve iletişim becerilerini geliştirmek için yapılan etkinlikleri içermektedir. Sosyal ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi, katılımcılar arasında sıkça vurgulanan bir yanıt olarak öne çıkmaktadır.

- Katılımcı 2: "Akademik, sosyal etkileşim becerileri (iletişim becerileri)."
- Katılımcı 5: "...sosyal yönden yaşlıları ile aynı branş derslerine girerek iletişim ve sosyal yönden ayırışmasının önüne geçmeyi hedefliyoruz."
- Katılımcı 9: "Okulumuza davet ettiğimiz öğrencilerle şarkılı oyunlar, atölye çalışmaları gibi birbirleriyle iletişime geçecek ve destekleyecek çalışmalar yaptık."
- Katılımcı 10: "...kendi öğrencilerimizle haftalık belli günlerde normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte planlanan etkinliklere katılıyoruz."

En az vurgulanan yanıt ise "Tam Zamanlı ve Yarı Zamanlı Kaynaştırmadır". Bu yanıt, öğrencilerin tam veya yarı zamanlı olarak normal akranlarıyla eğitim görmesi uygulamalarını kapsamaktadır. Bu uygulamalar da önemli olmakla birlikte, diğer temalar kadar sık vurgulanmamıştır. Tam zamanlı ve yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin eğitim süreçlerine dahil olma biçimlerini belirler. Katılımcılar, bu tür uygulamaların önemine vurgu yaparak, farklı düzeyde kaynaştırma modellerinin nasıl uygulandığını açıklamışlardır.

- Katılımcı 3: "Akranlarıyla aynı ortamda ve haftada belli saatlerde destek sınıfta ders alıyorlar."
- Katılımcı 4: "Kaynaştırma eğitimi tam zamanlı, yarı zamanlı ve tersine kaynaştırma olarak uygulanmaktadır."
- Katılımcı 6: "Sınıf ortamında genellikle tam zamanlı kaynaştırma uygulaması uygulanmaktadır."

Bu bulgular, kaynaştırma eğitiminde akademik destek ve bireyselleştirilmiş eğitim planlarının en çok vurgulanan uygulamalar olduğunu, ardından sosyal ve iletişim becerilerinin geliştirilmesinin geldiğini ve en az vurgulanan uygulamanın ise tam zamanlı ve yarı zamanlı kaynaştırma olduğunu göstermektedir.

Kaynaştırma Eğitiminin Avantajları

Araştırma kapsamında üçüncü olarak katılımcıların kaynaştırma eğitiminin avantajları hakkında görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara "Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli çocuklar için avantajları nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlardan hareketle oluşturulan kodlar Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4: Kaynaştırma Eğitiminin Avantajları Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	f
Kaynaştırma Eğitiminin Avantajları	Sosyalleşme ve sosyal uyum becerileri	9
	Özgüven ve kendine güven	3
	Akademik ve bilişsel gelişim	2
	Normal gelişim gösteren öğrenciler için farkındalık	2

Sosyalleşme ve sosyal uyum becerileri, katılımcıların çoğunluğu tarafından vurgulanmış ve kaynaştırma eğitiminin en önemli avantajlarından biri olarak öne çıkmıştır. Bu yanıtlar, özel gereksinimli öğrencilerin normal akranlarıyla

etkileşim içinde bulunarak sosyal becerilerini geliştirmelerinin önemini gösterir. Katılımcılar, bu süreçte öğrencilerin özgüven kazandığını ve sosyal uyumlarının arttığını belirtmiştir. Bu da kaynaştırma eğitiminin sadece akademik becerileri değil, aynı zamanda sosyalleşme ve iletişim kurma becerilerini de geliştirmeyi amaçladığını göstermektedir.

- Katılımcı 3: "Kaynaştırma eğitimi ile... aynı ortamı paylaşımları sosyalleşmeleri için gereklidir."
- Katılımcı 4: "Özel gereksinimli öğrenciler kaynaştırma eğitimi sayesinde... sosyal uyum becerisi kazanma..."
- Katılımcı 5: "...sosyalleşmekte ve özgüveni desteklenmektedir."
- Katılımcı 6: "Öğrencileri sosyal uyum becerisi yönünden performansı doğrultusunda en üst seviyeye getirmek amaçlanır."
- Katılımcı 7: "İletişim kurma normal akranlarını model olarak gelişmelerini desteklemektedir."
- Katılımcı 8: "...akranlarıyla sosyalleşmesi, okul faaliyetlerine katılım göstermesi..."

Bununla birlikte, katılımcılar özgüven ve kendine güven gibi diğer avantajları da vurgulamıştır. Bu görüşü dile getiren katılımcılara göre özgüven ve kendine güven, kaynaştırma eğitiminin öğrencilere kazandırdığı önemli duygusal becerilerdendir. Katılımcılar, bu eğitimin öğrencilerin özgüvenini artırarak, sosyal ve akademik yaşama daha iyi adapte olmalarına yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Bu beceriler öğrencilerin kendilerini daha değerli hissetmelerine ve toplum içinde yer almalarına katkı sağlar.

- Katılımcı 1: "...öğretmen tarafından ayrıştırmadan dışlamadan yapıldığı takdirde özel gereksinimli çocukları günlük hayata adapte etmede büyük rol oynayacağını düşünüyorum."
- Katılımcı 4: "...kendine güven, takdir edilme, sorumluluk alma..."
- Katılımcı 5: "...özgüveni desteklenmektedir."

Akademik ve bilişsel gelişim, bazı katılımcılar tarafından kaynaştırma eğitiminin avantajları arasında belirtilmiştir. Bu tema, kaynaştırma eğitiminin öğrencilerin akademik performanslarını artırmak ve bilişsel becerilerini geliştirmek için önemli olduğunu göstermektedir. Bu alanda daha az vurgu yapılmış olsa da, yine de önemli bir avantaj olarak kabul edilir.

- Katılımcı 6: "Kaynaştırma uygulamasındaki Amaç, özel gereksinimli öğrencileri ya da bireyleri akademik olarak ilerletip..."
- Katılımcı 10: "Dil gelişimi sosyal gelişim bilişsel gelişim ve iletişim becerilerine olumlu katkı sağlar."

Son olarak normal gelişim gösteren öğrenciler için farkındalık yaratma, kaynaştırma eğitiminin önemli bir avantajıdır. Bu yanıtlar, kaynaştırma eğitiminin yalnızca özel gereksinimli öğrenciler için değil, aynı zamanda normal gelişim gösteren öğrenciler için de empati ve anlayış geliştirme açısından faydalı olduğunu ortaya koyar.

- Katılımcı 7: "...normal gelişim gösteren bireylerin de özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri tanımalarına anlamalarına bireysel farklılıklarını tanımalarına ve özel eğitimde farkındalık oluşturmalarına olanak sağlamaktadır."
- Katılımcı 10: "...normal gelişim gösteren çocuklarda da farkındalık oluşturma anlamında etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum."

Bu bulgular kaynaştırma eğitiminin sosyal uyum ve sosyalleşme becerilerinin geliştirilmesi açısından en büyük avantaj olarak kabul edildiğini, ardından özgüven ve akademik gelişimin geldiğini, en az vurgulanan avantajın ise normal gelişim gösteren öğrenciler için farkındalık yaratma olduğunu göstermektedir.

Kaynaştırma Sınıflarında Karşılaşılan Zorluklar

Araştırma kapsamında dördüncü olarak katılımcıların kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan zorluklar hakkında görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara "Kaynaştırma sınıflarında karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdir ve bu zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlardan hareketle oluşturulan kodlar Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5: Kaynaştırma Sınıflarında Karşılaşılan Zorluklar Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	f
Kaynaştırma Sınıflarında Karşılaşılan Zorluklar	Akran zorbalığı ve dışlanma	4
	Öğretmen ve ailelerin bilgi ve farkındalık eksikliği	4
	Fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunları	4
	Psikolojik ve sosyal destek eksikliği	2

Katılımcılar, kaynaştırma sınıflarında karşılaştıkları en büyük zorlukların akran zorbalığı ve dışlama, farkındalık eksikliği, fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunları ve destek eksikliği olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı, kaynaştırma sınıflarında özel gereksinimli öğrencilerin akran zorbalığına ve dışlanmaya maruz kaldığını belirtmiştir. Bu, kaynaştırma eğitiminin en büyük zorluklarından biri olarak öne çıkmaktadır. Akran zorbalığı ve dışlanma, kaynaştırma sınıflarında sıkça karşılaşılan bir sorundur. Katılımcılar, bu durumun özel gereksinimli öğrencilerin sosyal uyumlarını ve eğitim süreçlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu tür zorluklarla başa çıkmak için öğretmenlerin aktif rol alması ve öğrencilerin durumlarını anlamalarına yardımcı olması gerektiği vurgulanmıştır.

- Katılımcı 1: "Kaynaştırma sınıflarında öğrencilerin özel gereksinimli çocukları dışlayıp akran zorbalığı yapıldığını düşünüyorum."
- Katılımcı 2: "Dezavantajlı çocukların hem öğretmen hem öğrenci tarafından dışlanması."
- Katılımcı 3: "Diğer çocukların kaynaştırma öğrencilerinin özel durumunu kullanmaları..."
- Katılımcı 4: "Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel eğitim öğrencilerini kabullenmeleri..."

Katılımcılar, öğretmenlerin ve ailelerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmamasının ciddi bir sorun olduğunu vurgulamıştır. Öğretmen ve ailelerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması, öğrencilerin eğitim süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Bu eksiklikler, hem öğrencilerin akademik başarısını hem de sosyal uyumunu zorlaştırmaktadır. Katılımcılar, bu sorunun çözümü için öğretmenlerin ve ailelerin daha fazla bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

- Katılımcı 1: "...aile yeterince bilgilendirilmeli ve eğitime dahil edilmelidir."
- Katılımcı 7: "...kaynaştırma öğrencisi olan normal sınıf öğretmenlerinin birçoğunun kaynaştırma ile ilgili yeterince bilgisi bulunmamaktadır."
- Katılımcı 9: "Ailelerle iş birliği yapılmamaktadır ve bazı aileler önyargılı davranabilmektedir. Öğretmenler BEP konusunda yeterli bilgiye sahip değildir."
- Katılımcı 10: "...normal sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitimi hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması..."

Katılımcılar kaynaştırma sınıflarının fiziksel ve eğitimsel olarak yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunları, kaynaştırma sınıflarında önemli bir zorluktur. Kalabalık sınıflar, yetersiz fiziki koşullar ve öğretim yöntemlerinin uyarlanamaması, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim süreçlerini olumsuz etkileyen faktörlerdir. Bu sorunların çözümü için sınıf düzenlemeleri ve öğretim yöntemlerinde uyarlamalar yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

- Katılımcı 5: "Öğrenci, destek eğitime gittiğinde sınıftan ayrılmış gibi hissedebiliyor."
- Katılımcı 6: "Kalabalık sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencilerine fazla zaman ayırmam mümkün olmuyor."
- Katılımcı 9: "...ders içeriklerinde ve öğretim yöntemlerinde özel gereksinimli öğrencilere yönelik uyarlamalar yapılmamaktadır."
- Katılımcı 10: "...fiziksel açıdan bedensel engelli öğrencilere uygun ortam düzenlenememesi..."

Son olarak katılımcılara göre psikolojik ve sosyal destek eksikliği de kaynaştırma eğitiminin etkili olabilmesi için önemli bir engeldir. Öğrencilerin aidiyet duygusunu geliştirmeleri, benliklerini ortaya koyabilmeleri ve arkadaş edinmeleri için psikolojik ve sosyal destek hizmetlerinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

- Katılımcı 8: "...aidiyet duygusunun gelişmesi, benliklerini ortaya koyabilmek ve arkadaş edinme konularında zaman zaman sıkıntı yaşadıkları gözlemlenmektedir."

— Katılımcı 10: "Dil gelişimi sosyal gelişim bilişsel gelişim ve iletişim becerilerine olumlu katkı sağlar."

Bu bulgular, kaynaştırma sınıflarında en çok karşılaşılan zorlukların akran zorbalığı ve dışlanma olduğunu, bunu öğretmen ve ailelerin bilgi eksikliğinin takip ettiğini, fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunlarının da önemli bir yer tuttuğunu ve psikolojik ve sosyal destek eksikliğinin de dikkate alınması gereken bir konu olduğunu göstermektedir.

Kaynaştırma Uygulamalarının Geliştirilmesi İçin Öneriler

Araştırma kapsamında son olarak katılımcıların kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için önerileri hakkında görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara "Kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için hangi önerilerde bulunabilirsiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlardan hareketle oluşturulan kodlar Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6: Kaynaştırma Uygulamalarının Geliştirilmesi İçin Öneriler Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	f
Kaynaştırma Uygulamalarının Geliştirilmesi İçin Öneriler	Bireyselleştirilmiş eğitim planları ve akademik destek	5
	Öğretmen ve veli eğitimi	5
	Fiziksel ortam ve altyapı düzenlemeleri	3
	Empati ve sosyal uyum çalışmaları	2

Katılımcıların büyük bir kısmı, kaynaştırma öğrencilerinin akademik ve gelişimsel ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş eğitim planları hazırlanması gerektiğini belirtmiştir. Bireyselleştirilmiş eğitim planlarının hazırlanması ve uygulanması, kaynaştırma eğitiminin başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir. Katılımcılar, BEP'nin öğrencinin akademik ve gelişimsel ihtiyaçlarına göre hazırlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca, BEP sürecine ailenin de dahil edilmesi önemli bir faktör olarak belirtilmiştir.

- Katılımcı 1: "Akademik olarak çocuğun eksikleri doğrultusunda BEP planı hazırlanmalı, aile tarafından desteklenmeli..."
- Katılımcı 3: "RAM da yapılan tetkiklerin çocuğun durumunu tam yansıtması gerekiyor."
- Katılımcı 4: "Öğrencilerin zihinsel gelişimlerinin ve düzeylerinin iyi tespit edilmesi..."
- Katılımcı 5: "Kaynaştırma programı öğrencinin ihtiyacına, bireysel farklılıklarına göre planlanıp..."
- Katılımcı 6: "Kaynaştırma öğrencilerinin zekâ seviyesine ve bazı temel becerilerine dikkat ederek uygulama yapılarak..."

Öğretmenlerin ve velilerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi, eğitilmesi ve farkındalıklarının artırılması, kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Katılımcılar, hizmet içi eğitimlerin artırılmasını ve farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılmasını önermektedir.

- Katılımcı 2: "Hizmet içi eğitim ve öğrenci eğitimi."
- Katılımcı 7: "...velileri bir araya getirerek kaynaştırma ile ilgili çeşitli çalışmalar yaparak farkındalık oluşturmaktayım."
- Katılımcı 8: "Kaynaştırma eğitimi verilen okulların idari personeli ile branş öğretmenlerinin konu ile ilgili bilgi eksikliğini gidermek gerektiğini düşünüyorum."
- Katılımcı 9: "Velilere ve öğretmenlere uygun bilgilendirme çalışmaları yapılması..."

Kaynaştırma eğitiminin başarılı olabilmesi için okulların fiziksel kapasitelerinin artırılması ve ortamların dezavantajlı öğrenciler için uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Katılımcılar, okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

- Katılımcı 4: "...fiziksel ortamın sağlanması..."
- Katılımcı 9: "Okulların fiziksel kapasitelerinin artırılması..."
- Katılımcı 10: "Fiziksel ortamın dezavantajlı öğrenciler için düzenlenmesi."

Son olarak katılımcılara göre empati ve sosyal uyum çalışmaları, kaynaştırma öğrencilerinin sınıfa entegrasyonunu kolaylaştırmaktadır. Katılımcılar, normal gelişim gösteren öğrencilerin empati yeteneklerinin geliştirilmesi ve kaynaştırma öğrencileriyle çeşitli etkinlikler yaparak sosyal uyumun artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

- Katılımcı 4: "...normal öğrencilerin empati kurma yeteneklerinin geliştirilerek kaynaştırma öğrencisinin sınıfa entegre edilmesinin sağlanması."
- Katılımcı 7: "...farklı zamanlarda çeşitli etkinlikler yapmaktayım amaç kaynaştırma eğitimini yaygınlaştırmak veliler arasında iletişimi artırmak ve empati kurarak özel gereksinimli bireylerin ailelerinin yaşadığı sorunların farkına varılmasını sağlamak."

Bu bulgular, kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için öncelikle BEP'lerin hazırlanması ve akademik destek sağlanmasının, ardından öğretmen ve veli eğitiminin artırılmasının, fiziksel ortam ve altyapı düzenlemelerinin yapılmasının ve son olarak empati ve sosyal uyum çalışmalarının gerçekleştirilmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, özel eğitimde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi ve bu alanda ne gibi uygulamalar yapıldığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları katılımcıların kaynaştırma eğitimini farklı gelişim gösteren öğrencilerin (özel gereksinimli, dezavantajlı) normal akranlarıyla birlikte, en az kısıtlayıcı eğitim ortamında eğitim alması olarak tanımladıklarını göstermektedir. Katılımcılar, kaynaştırma eğitiminin temel amacını, özel gereksinimli öğrencilerin normal akranlarıyla bir araya gelerek eğitim almaları olarak özetlemişlerdir. Ayrıca, bireyselleştirilmiş eğitim ve destek hizmetlerinin önemine de vurgu yapılmıştır. Bu da kaynaştırma eğitiminin sadece farklı öğrencileri bir araya getirmekten öte, her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun şekilde desteklenmesini gerektirdiğini göstermektedir. Bazı katılımcılar, kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla sosyalleşme ve iletişim kurmalarını sağladığına dikkat çekmişlerdir. Bu bulgular, kaynaştırma eğitiminin sadece akademik kazanımlar açısından değil, aynı zamanda sosyal gelişme ve beceriler açısından da faydalı olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin hem akademik hem de sosyal becerilerini geliştirmesi ve bütüncül bir şekilde desteklenmesi hedeflenmektedir. Benzer araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin normal akranlarıyla birlikte eğitim almalarını sağlayarak sosyal entegrasyonlarını artırır ve toplumda daha etkin bir şekilde yer almalarına olanak tanır (Gözün ve Yıkılmış, 2004; Rief ve Heimburge, 2006; Verma, 2019). Bu bulguların ışığında, kaynaştırma eğitimi modelinin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini desteklemek için etkili bir yaklaşım olduğu ve bu yaklaşımın daha da yaygınlaştırılması gerektiği sonucuna varılabilir. Ayrıca, kaynaştırma eğitiminin uygulanması için bireyselleştirilmiş destek hizmetlerinin sağlanması önemlidir ve bu hizmetlerin kalitesinin artırılması gerekmektedir.

Araştırmanın sonuçları katılımcıların kaynaştırma eğitimi uygulamalarını şekillendirirken öncelikli olarak akademik destek ve bireyselleştirilmiş eğitim planlarının önemine vurgu yaptıklarını göstermektedir. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak eğitim almaları ve eksikliklerinin giderilmesi, kaynaştırma sürecinde öncelikli olarak ele alınmaktadır. Bu da kaynaştırma eğitiminin öğrenci merkezli bir yaklaşımla gerçekleştirildiğini ve her öğrencinin potansiyelini maksimize etmeyi hedeflediğini göstermektedir. Okullarda uygulanacak düzenlemelerden biri de bireyselleştirilmiş eğitim programıdır. Ayrıca, sosyal ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine de büyük önem verilmektedir. Öğrencilerin sosyal uyumlarını artırmak, iletişim becerilerini güçlendirmek ve akran ilişkilerini geliştirmek, kaynaştırma eğitiminin temel amaçları arasındadır. Bu da kaynaştırma eğitiminin sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimini de desteklediğini göstermektedir. Benzer araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir. Berkant ve Atılgan (2017) da öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini incelediği çalışmalarında bireyselleştirilmiş eğitim programlarının kaynaştırma eğitiminde önemli bir uygulama olduğunu belirtmektedir. Mastropieri ve Scruggs'a (2010) göre kaynaştırma eğitimi öğretim bireysel farklılıklara göre farklılaştırılarak öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgileri ve öğrenme stilleri ön planda tutularak anlamlı bir eğitim sağlanmakta ve hedeflenen kazanımlar öngörülmektedir.

Araştırmanın sonuçları kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli çocuklar için bir dizi avantaj sunduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Öncelikle, sosyalleşme ve sosyal uyum becerilerinin geliştirilmesi, katılımcıların en çok vurguladığı avantajdır. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin normal akranlarıyla etkileşim içinde olmalarını sağlayarak sosyal becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Bu süreçte öğrencilerin özgüven kazanması ve sosyal uyumlarının artması sağlanır. Ayrıca, katılımcılar özgüven ve kendine güven gibi duygusal becerilerin kaynaştırma eğitiminin önemli avantajları arasında olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin kaynaştırma ortamlarında başarılı olduklarını görmeleri, özgüvenlerini artırır ve toplum içinde daha iyi adapte olmalarını sağlar. Akademik ve bilişsel gelişim de kaynaştırma eğitiminin önemli avantajları arasındadır. Bu eğitim modeli, özel gereksinimli öğrencilerin akademik performanslarını artırarak bilişsel becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Son olarak, normal gelişim gösteren öğrenciler için farkındalık yaratma da kaynaştırma eğitiminin önemli bir avantajıdır. Bu sayede normal öğrenciler, farklı ihtiyaçlara sahip olan arkadaşlarını tanır, anlar ve empati kurma becerilerini

geliştirirler. Önceki araştırmalar da bu bulguları destekler nitelikte ampirik kanıtlar sunmaktadır. Ainscow'a (2007) göre kaynaştırma eğitimi, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini artırma, kendilerine güven duyma ve akademik başarılarını geliştirme gibi birçok avantaj sunmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırma eğitimi, bu öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim almalarını sağlayarak sosyal etkileşimlerini artırır. Bu yaklaşım, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmelerine ve toplumsal hayata daha iyi uyum sağlamalarına yardımcı olur (Lipsky ve Gartner, 1996). Ayrıca, kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin özgüvenlerini artırır ve daha bağımsız bireyler olmalarını teşvik eder (Hunt ve Goetz, 1997). Kaynaştırma eğitimi, genel eğitim sınıflarındaki diğer öğrenciler için de önemlidir. Bu yaklaşım, farklılıklarla birlikte yaşama ve çalışma becerilerini geliştirmelerine, empati kurma ve hoşgörü gösterme gibi sosyal becerilerini artırmalarına yardımcı olur. Kaynaştırma uygulamaları, tüm öğrenciler için daha kapsayıcı ve hoşgörülü bir öğrenme ortamı oluşturur (Salisbury, 2006). Bu sonuçlar, kaynaştırma eğitiminin sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda sosyal uyum, duygusal gelişim ve toplumsal farkındalık gibi önemli alanlarda da olumlu etkiler sağladığını göstermektedir. Bu nedenle, kaynaştırma eğitimi uygulamalarının daha yaygınlaştırılması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın sonuçları kaynaştırma sınıflarında karşılaşılan zorlukların oldukça çeşitli ve karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır. Öncelikle, katılımcılar en yaygın zorlukların akran zorbalığı ve dışlanma olduğunu belirtmişlerdir. Özel gereksinimli öğrencilerin bu tür olumsuz davranışlara maruz kalması, hem sosyal uyumlarını hem de eğitim süreçlerini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, bu zorlukların üstesinden gelmek için öğretmenlerin ve okul yönetiminin aktif bir rol oynaması gerekmektedir. Ayrıca, katılımcılar öğretmenlerin ve ailelerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmamasını da önemli bir zorluk olarak görmektedir. Fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunları da kaynaştırma sınıflarında sıkça karşılaşılan bir diğer zorluktur. Kalabalık sınıflar, yetersiz fiziki koşullar ve uygun olmayan öğretim yöntemleri, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim süreçlerini zorlaştırmaktadır. Son olarak, katılımcılar psikolojik ve sosyal destek eksikliğini de önemli bir zorluk olarak belirtmişlerdir. Bu benzeri zorluklar önceki araştırmalar tarafından da sıkça dile getirilen sorunlardır. Yılmaz ve Malkoç (2020) tarafından kaynaştırma eğitiminde zihin yetersizliği olan öğrencilere karşı normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından uygulanan akran zorbalığına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmanın sonuçları zihin yetersizliği olan öğrencilerin tüm zorbalık türlerine (fiziksel, sözel, sosyal) maruz kaldığını ve en sık gözlenen zorbalık türünün sözel zorbalık olduğunu göstermektedir. Zorbalığın sıklıkla sınıf arkadaşları tarafından uygulandığı belirlenmiştir. Aynı şekilde Cincioğlu (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışma da kaynaştırma öğrencilerini sık sık akran zorbalığına maruz kaldıklarını göstermektedir. Şengün (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada bu sorunlar arasında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin bilgi eksikliği, sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığı, fiziki ortamın uygun olmaması, araç-gereç eksikliği, okulda rehber öğretmen eksikliği ve okuldan kaynaklanan sorunlar yer almaktadır. Benzer şekilde Ünay, Erçiçek ve Günal'in (2021) çalışmasında da kaynaştırma eğitimi uygulamalarında fiziki ortam, veli, öğretmen, öğrenci ve yöneticiler açısından bazı sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Saraç ve Çolak (2012) tarafından yapılan araştırmada kaynaştırma uygulamalarında öğretmenlerin isteklerinin dikkate alınmadığı, kaynaştırma uygulamalarının uygun olmayan fiziki koşullarda gerçekleştirildiği, diğer okul yetkilileri öğretmene yardımcı olduğu ancak bu yardımların yeterli ve işlevsel olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Çalışoğlu ve Tanışır'ın (2018) çalışmasında öğretmenlerin kaynaştırma eğitim uygulamalarına ilişkin bilgi eksikliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Koçyiğit'in (2015) araştırmasında kaynaştırma eğitiminde yönetici, öğretmen, öğrenci, veli ve eğitim ortamından kaynaklanan sorunların olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, kaynaştırma eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Akran zorbalığı ve dışlanma gibi sorunlarla başa çıkmak için okul yönetimleri ve öğretmenler daha etkili önlemler almalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin ve ailelerin kaynaştırma eğitimi konusunda daha fazla bilgilendirilmesi ve desteklenmesi önemlidir. Fiziksel ve eğitimsel uygunluk sorunlarına yönelik çözümler geliştirilmeli ve psikolojik sosyal destek hizmetlerinin sağlanması için gerekli adımlar atılmalıdır. Bu şekilde, kaynaştırma eğitimi uygulamaları daha etkili hale getirilebilir ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitim deneyimleri daha olumlu bir şekilde şekillenebilir.

Araştırmanın sonucunda katılımcılar, kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu önerilerin başında, özel gereksinimli öğrencilerin akademik ve gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarının hazırlanması gelmektedir. Katılımcılar, bu planların öğrencilerin gereksinimlerine göre düzenlenmesi ve ailelerin bu sürece dahil edilmesinin önemini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin ve velilerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi de önemli bir öneridir. Katılımcılar, özellikle hizmet içi eğitimlerin artırılmasını ve farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılmasını önermişlerdir. Bu sayede, öğretmenlerin ve velilerin kaynaştırma sürecine daha etkin bir şekilde katkı sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Fiziksel altyapının iyileştirilmesi de kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesi için önemli bir adımdır. Katılımcılar, okulların fiziksel şartlarının dezavantajlı öğrenciler için uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sayede, özel gereksinimli öğrencilerin daha rahat bir öğrenme

ortamına sahip olabilecekleri düşünülmektedir. Son olarak, empati ve sosyal uyum çalışmalarının da kaynaştırma uygulamalarının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği belirtilmiştir. Katılımcılar, normal gelişim gösteren öğrencilerin empati yeteneklerinin geliştirilmesi ve kaynaştırma öğrencileriyle yapılan etkinliklerin sosyal uyumu artırabileceğini ifade etmişlerdir. Bu önerilerin uygulanması, kaynaştırma eğitiminin etkinliğinin artırılmasına ve özel gereksinimli öğrencilerin daha başarılı bir şekilde entegre edilmesine katkı sağlayabilir. Ancak, bu önerilerin hayata geçirilmesi için ilgili paydaşlar arasında iş birliği ve koordinasyonun sağlanması da önemlidir.

KAYNAKÇA

- Ainscow, M. (2007). From special education to effective schools for all: A review of progress so far. The SAGE Handbook of Special Education. SAGE Publications.
- Avramidis, E., & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European Journal of Special Needs Education*, 17(2), 129-147.
- Berkant, H. G., & Atılgan, G. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Yansımaları*, 1(1), 13-25.
- Cincioğlu, Ş. (2023). Kaynaştırma öğrencilerine yönelik akran zorbalığı. Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya.
- Creswell, J. W. (2012). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. USA: Sage.
- Çalışoğlu, M., & Tanışır, S. N. (2018). İlkokullarda Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 21-45.
- Friend, M., & Bursuck, W. D. (2009). *Including students with special needs: A practical guide for classroom teachers* (5th ed.). Pearson.
- Gözün, Ö., & Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02), 65-77
- Hunt, P., & Goetz, L. (1997). Research on inclusive educational programs, practices, and outcomes for students with severe disabilities. *The Journal of Special Education*, 31(1), 3-29.
- Jordan, A., Schwartz, E., & McGhie-Richmond, D. (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Kalambouka, A., Farrell, P., Dyson, A., & Kaplan, I. (2007). The impact of placing pupils with special educational needs in mainstream schools on the achievement of their peers. *Educational Research*, 49(4), 365-382.
- Kocabıyık, O. O. (2016). Olgubilim ve gömülü kurum: Bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.
- Koçyiğit, S. (2015). Ana Sınıflarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen-Rehber Öğretmen ve Ebeveyn Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 391-415.
- Lipsky, D. K., & Gartner, A. (1996). Inclusion, restructuring, and the remaking of American society. *Harvard Educational Review*, 66(4), 762-797.
- Mastropieri, M. A., Scruggs, T. E., & Mills, S. (2011). Special education teacher preparation. In *Handbook of special education* (pp. 58-69). Routledge.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Odluyurt, S. (2012). Okul Öncesi Kaynaştırma. S. Batu, A. Çolak ve S. Odluyurt. *Özel gereksinimli çocukların kaynaştırılması*, 139-171.
- Rief, S. F., & Heimburge, J. A. (2006). How to reach and teach all children in the inclusive classroom: Practical strategies, lessons, and activities (Vol. 1). John Wiley & Sons.
- Salisbury, C. L. (2006). Principals' perspectives on inclusive elementary schools. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 31(1), 70-82.
- Saraç, T., & Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 39-54.

- Scruggs, T. E., & Mastropieri, M. A. (1996). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion, 1958-1995: A research synthesis. *Exceptional Children*, 63(1), 59-74.
- Şengün, G. (2022). Opinions and Recommendations of Education Administrators on Inclusive Education Practices. *Harran Maarif Dergisi*, 7(2), 273-289.
- Ünay, E., Erççek, B., & Günal, Y. (2021). Okul öncesi eğitim kurumları yöneticilerinin kapsayıcı eğitime yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (59), 179-213.
- Verma, P. (2019). Addressing Roadblocks to Inclusion in Education. *Ms. How and Me: Short Stories and More on Inclusion*.
- Yağar, F., & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yılmaz, Z. H., & Malkoç, A. (2020). Kaynaştırma sınıfına devam eden zihin yetersizliği olan öğrencilere uygulanan akran zorbalığına ilişkin öğretmen görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 92-111.